

*Василяшук Роман Анатолійович, Музика Соломія Юрївна,
студенти 3 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Бабич І.Г.*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ НЕДІЙСНИМ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Шлюбний договір являє собою яскравий приклад найбільш суттєвих новел сімейного законодавства. Поява цього інституту в сімейному праві України у 1992 році вперше надала можливість укласти шлюбний договір особам, які планували одружитися. Це поставило науку сімейного права перед необхідністю детального визначення науку шлюбного договору як інституту сімейного права, а також ретельного вивчення його ролі та значення для суспільства, регулювання шлюбно – сімейних відносин, спрямувало увагу юристів на розгляд умов, порядку укладання та виконання шлюбного договору, умов його дійсності та на відповідальність за неналежне його виконання [3].

Шлюбний договір, будучи цивільним правочином, може бути визнаний недійсним за недотримання загальних вимог чинності правочину, передбачених ЦК України та СК України. Проте при розгляді справ судами виникає низка проблем щодо визнання такого договору недійсним. Статтею 103 СК України визначено, що шлюбний договір на вимогу одного з подружжя або іншої особи, права та інтереси якої цим договором порушені, може бути визнаний недійсним за рішенням суду з підстав, встановлених ЦК України [1]. Цієї ж вимоги дотримався при вирішенні спору про визнання шлюбного договору недійсним Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Обґрунтовуючи обставини справи, позивачка посилалась на те, що шлюбний договір суперечить приписам статті 93, 103 СК України, оскільки був укладений на вкрай не вигідних умовах для неї. У той же час, позивачкою не зазначено, в чому саме полягають не вигідні для неї умови і яким чином даний договір порушує її права. Судом було прийнято до уваги той факт, що пункт 4 зазначеного договору передбачено, що у момент його укладання сторони усвідомлювали значення своїх дій, розуміли природу даного правочину, що при укладенні договору відсутній будь – який обман або приховування фактів. Договір укладався без будь – якого застосування фізичного чи психічного тиску, на вигідних для сторін умовах і не був результатом впливу тяжких обставин.

Правочин вчинявся із наміром створення відповідних правових наслідків, не приховав інший правочин. Сторони розуміли текст договору та

всі без винятку його умови. Відмовляючи в задоволенні позовних вимог про визнання шлюбного договору недійсним ВССУ керувався тими обставинами, що шлюбний договір було підписано позивачкою з власної волі, без будь якого примусу, а умови цього договору не є такими що ставлять її у надзвичайно не вигідне матеріальне становище та не обмежують її прав [3].

Верховний суд України, розглядаючи справу про визнання шлюбного договору недійсним, не розтлумачив категорію «надзвичайно не вигідне матеріальне становище», а лише вказав, що вона носить оціночний характер і підлягає доведенню стороною. На інші підстави визнання шлюбного договору недійсним, зокрема ст. 203, 215, 233 ЦК України, сторони не посилались, у зв'язку з чим суд дійшов висновку про недоведеність цієї обставини [2].

Інша справа, коли сторони як на підставу позову про визнання недійсним шлюбного договору посилаються не лише на ч.4 ст. 93 СК України, а й на запальні підстави, визначені в ЦК України, як рекомендує ст.103 СК України, зокрема застосування до подібних правовідносин ст.233 ЦК України. У справі, яка була розглянута ВССУ, позивачка вважала, що шлюбний договір має бути визнаний судом недійсним на підставі ст. 93 СК України та ст.233 ЦК України. Вирішуючи справу та задовольняючи позовні вимоги, суд керувався п.19 постанови Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року №9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними», відповідно до якого правочин може бути визнаний судом недійсним на підставі ст. 233 ЦК України, якщо його вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай не вигідних умовах, чим скористалася друга сторона правочину.

Тяжкими обставинами можуть бути: тяжка хвороба особи, членів сім'ї чи родичів, смерть годувальника, загроза втратити житла чи загроза банкрутства та інші обставини, для усунення або зменшення яких необхідно укласти такий правочин [3].

Беручи до уваги судову практику, можна зазначити що ч.4 с.93 СК України не може бути самостійною правовою підставою для визнання шлюбного договору недійсним. Вбачається, що юридична конструкція «надзвичайно не вигідне матеріальне становище», виявлялась такою, що не здатна реально захистити права та інтереси сторін шлюбного договору. Це говорить про необхідність уникнення на майбутнє оціночних понять при конструюванні дефініцій норм закону. При вирішенні спору між сторонами шлюбного договору варто цілком відмовитись від правової підстави, визначеної ч.4 с.93 СК України, обмежившись положенням ст.103 СК України, яка містить відсылку до ст. 203, 215 та 233 ЦК України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 2947-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
2. Постанова Верховного Суду від 29.01.2015 №6-230. – Режим доступу : <http://www.reyest.court.gov.ua/Review/42576431>.
3. Ухвала вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 10.09.2014 6-2407 1СВ141. – Режим доступу : <http://www.reyest.court.gov.ua/Review/40484718>
4. Циверенко Г. П. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля . Серія « Юридичні науки » / Г.П. Циверенко , О. О. Трикоз 2013. №164.

Вітковська Валерія Іванівна,

студентка 3 курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник – асистент Спасова К. І.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІНОЗЕМЦЯМИ

Дослідження інституту усиновлення є дуже актуальним в сучасному правовому бутті, адже, по-перше, саме усиновлення є найбільш використовуваною формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яка за своїми наслідками прирівнюється до народження дитини, а, по-друге, даний інститут відіграє надзвичайно важливу роль в забезпеченні, захисті, охороні прав та інтересів багатьох дітей.

На жаль, не кожна дитина, яка цього потребує, може бути усиновленою громадянином України, і найпоширенішою причиною цього, зазвичай, є те, що багато громадян нашої держави недостатньо матеріально забезпечені. Це призводить до великої різниці між кількістю дітей, яким потрібне сімейне влаштування, та кількістю громадян, які бажають усиновити дитину. Тому наслідком цього є поширення усиновлення дітей іноземними громадянами.

Процедура усиновлення дитини з України іноземцями, перш за все, потребує терпіння та щирого бажання усиновити дитину, однак, слід зауважити, що лише цього не достатньо. Також вона вимагає чималих зусиль та може бути досить тривалою, бо ж тут обов'язковою складовою є дотримання всіх умов, що висуваються до усиновлювача з іншої країни. Це, в свою чергу, потребує детальної регламентації законодавством.